

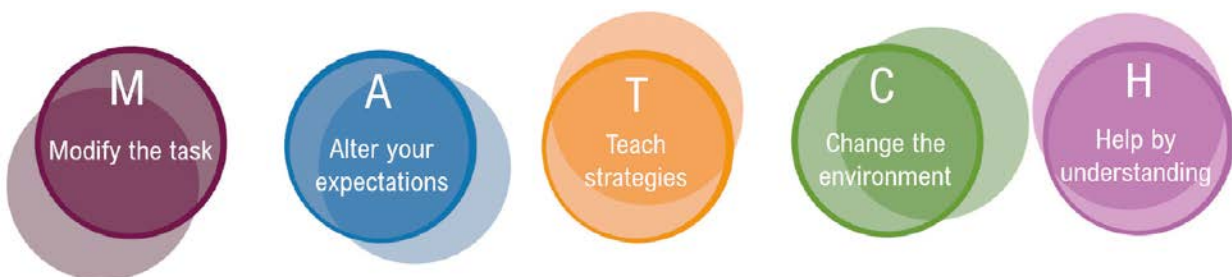
BONUS

EN VERDER

Kinderen met bewegings- uitdagingen ontstaan door ADHD en ASS ③

Matchen: een richtlijn en praktisch handvat

In het eerste deel van dit artikel hebben we een methodische benadering uiteengezet voor het onderzoeken van het bewegingsgedrag bij kinderen met ADHD en ASS. Hierin stonden drie essentiële vragen centraal: 'Wat observeer ik?', 'Hoe interpreteer ik mijn observaties?' en 'Welke stappen ga ik vervolgens zetten?'. Het OPA-model, dat zich focust op de Omgeving, de Persoon en de Activiteit, vormt de basis van deze methodiek. Met behulp van diverse casestudies werd de noodzaak van een op maat gemaakte strategie benadrukt. In het tweede deel hebben we ons gericht op het concept van gedragsprofilering waarbij gedrag systematisch in kaart wordt gebracht. Na een grondige analyse en gedetailleerde casestudies hebben we belicht hoe dit profileringsproces in zijn werk gaat. Hierbij leunden we op de B-SMECS classificatie met het oogmerk om een doelmatige en toekomstgerichte benadering van bewegingsgedrag te ontwikkelen. Nu, in dit derde en laatste deel, zullen we de theoretische inzichten en de gebruikte gedragsclassificatie concretiseren tot bruikbare tools en richtlijnen voor de dagelijkse praktijk. | Margriet Bergstra en Theo de Groot

Figuur 1 MATCH-strategie. Bron: 'Onderwijs in Beweging op de Basisschool, p. 288

Matchen; een praktisch handvat

Als afsluiting introduceren we een praktisch hulpmiddel, 'MATCH': Modify, Alter, Teach, Change the environment (zie figuur 1). Dit hulpmiddel biedt een systematische benadering voor het ontwikkelen van ondersteunende strategieën voor kinderen met bewegingsuitdagingen. MATCH omvat de volgende stappen:

MATCH: Personaliseer activiteiten, middelen en de omgeving om te passen bij de unieke behoeften en competenties van het kind

- Zorg voor een voorspelbare omgeving waarbij alles zo overzichtelijk mogelijk wordt geplaatst.
- Zet in op het ontwikkelen van een gestructureerde en voorzienbare omgeving. Elk aspect, of het nu de fysieke indeling van de ruimte, de types van middelen die worden aangereikt, of de manier waarop activiteiten worden gepland en uitgevoerd is, dient zorgvuldig overwogen en aangepast te worden aan de specifieke noden van het kind. Streef naar een setting die het kind in staat stelt zich te focussen, leren en ontwikkelen op een manier die het meest natuurlijk aanvoelt. Wees hierbij flexibel en klaar om aanpassingen door te voeren als het kind groeit en zijn noden veranderen. Door deze afstemming te verzekeren creëer je een omgeving waarin het kind zich ondersteund en begrepen voelt, wat het zelfvertrouwen en leerproces bevordert.

1 Modify: Pas activiteiten, spelregels of materialen aan om het kind succesvol te laten deelnemen

- Dit is een belangrijke aanpak bij het organiseren van activiteiten, vooral voor kinderen met speciale behoeften. Door de nadruk weg te nemen van winnen en verliezen, kan een kind zich richten op het verbeteren van zijn vaardigheden en het hebben van plezier, wat de ervaring veel meer lonend en minder stressvol maakt.
- Het aanpassen van de spelregels om elk kind op zijn eigen niveau te laten deelnemen is ook een uitstekende strategie. Dit zorgt niet alleen voor een inclusieve omgeving, maar helpt ook om zelfvertrouwen en positieve associaties met lichamelijke activiteit te ontwikkelen. Bijvoorbeeld, in een voetbalspel kan een kind dat moeite heeft met rennen de rol van doelman krijgen, of in een estafeteloop kan de afstand die elk kind moet lopen worden aangepast op basis van hun capaciteiten.
- Tot slot, het is belangrijk te benadrukken dat regels flexibel kunnen zijn. Door kinderen te betrekken bij het maken van de regels, kun je ze helpen om zich meer betrokken en

gevalideerd te voelen en kun je ze belangrijke lessen leren over onderhandelen, rekening houden met anderen en het oplossen van problemen.

2 Alter: Wijzig de fysieke omgeving, zoals de opstelling van materialen, het creëren van duidelijke looproutes, en het verminderen van fysieke obstakels

- Als leerlingen zijn afgeleid door andere prikkels in de gymzaal, letten zij niet meer op waar ze lopen. Beperk de onnodige obstakels, zodat zij hier niet overheen struikelen of tegenaan botsen. Probeer looproutes zo duidelijk mogelijk te maken, bijvoorbeeld met behulp van hoepels of schilderstape.
- Het gebruik van visuele hulpmiddelen zoals hoepels of schilderstape kan bijzonder nuttig zijn, vooral voor kinderen met een autismespectrumstoornis die vaak baat hebben bij duidelijke visuele signalen.
- Het zou ook nuttig zijn om de leerlingen te betrekken bij dit proces - laat ze bijvoorbeeld helpen bij het markeren van de looproutes of het organiseren van de ruimte. Dit kan hen een gevoel van eigendom (eigenaarschap) en controle geven, wat kan bijdragen aan hun comfort en vertrouwen in de gymzaal.

3 Teach: Bied gerichte instructie, begeleiding en ondersteuning aan het kind om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en te verbeteren

- Zorg voor een duidelijke en beknopte

instructie. Overvloedige informatie kan de ontvanger overweldigen, waardoor ze het minder goed opnemen. Beperk je tot de essentie. Stimuleer actief denken door de leerling vragen te stellen. Dit bevordert hun autonomie en draagt bij aan hun zelfvertrouwen en zelfredzaamheid.

4 Change the environment: Pas de bredere omgeving aan, betrek ouders, verzorgers en andere professionals om een inclusieve en ondersteunende omgeving te creëren voor het kind

- Het is belangrijk dat je als school één lijn hebt en hoe fijn is het als deze lijn in de thuisomgeving door kan worden getrokken. Licht ouders/verzorgers en andere professionals in en betrek hier het kind zelf ook bij. Wanneer iedereen achter het plan staat en het consequent uitvoert, is de kans op succes aanzienlijk groter.
- Consistentie in de benadering van de ontwikkeling en het gedrag van het kind, zowel op school als thuis, is van cruciaal belang. Deze samenhang biedt het kind een stabiele, begrijpelijke omgeving waarin ze kunnen leren en groeien. Wanneer alle betrokken partijen - school, ouders/verzorgers, en andere professionals - op dezelfde manier werken en dezelfde principes en strategieën toepassen, kan het kind gemakkelijker begrijpen wat van hen wordt verwacht en hoe ze zich dienen te gedragen.

Een gestructureerde omgeving om succeservaringen op te doen

- Het betrekken van het kind zelf in dit proces is eveneens essentieel. Dit kan het kind helpen om beter te begrijpen waarom bepaalde regels en grenzen bestaan en hen aanmoedigen om een actieve rol te spelen in hun eigen ontwikkeling. Bovendien, wanneer een kind betrokken is bij het besluitvormingsproces, voelen ze zich vaak meer verantwoordelijk en gemotiveerd om de overeengekomen plannen na te leven.
- Communicatie is ook een sleutelonderdeel van dit proces. Dit houdt in dat ouders/verzorgers en andere professionals op de hoogte worden gehouden van eventuele veranderingen of ontwikkelingen en dat er ruimte is voor open dialoog en feedback. Deze samenwerking creëert een omgeving waarin het kind kan gedijen en waarin hun unieke behoeften en vaardigheden worden herkend en ondersteund.

Deze stappen benadrukken een integrale en inclusieve aanpak van het onderwijs voor kinderen met comorbide ADHD en ASS. Ze benadrukken het belang van flexibiliteit, aanpassing en gerichte ondersteuning om deze kinderen te helpen slagen.

Integrale en inclusieve aanpak: kinderen met comorbide ADHD en ASS in het (bewegings)onderwijs

In een tijd waarin inclusie en individualisering binnen het onderwijs steeds vaker centraal staan, is er speciale aandacht nodig voor kinderen met comorbide ADHD en ASS (zie figuur 2). Deze kinderen vormen een opmerkelijke groep met specifieke uitdagingen,

vooral binnen het bewegingsonderwijs. De complexiteit van hun behoeften vereist een zorgvuldig afgestemde benadering. Hieronder worden enkele kernpunten voor een effectieve en inclusieve benadering uiteengezet:

- Begrip en bewustwording: Het is van cruciaal belang te begrijpen hoe ADHD en ASS zich gezamenlijk kunnen presenteren en invloed kunnen hebben op de bewegingsvaardigheden en het gedrag van het kind binnen de gymzaal of op het sportveld.
- Flexibiliteit in het curriculum: Het bewegingsonderwijs vergt toch ook vaak gestandaardiseerde routines en methoden. Voor deze kinderen kan het noodzakelijk zijn om aanpassingen te doen in de inhoud, structuur en het tempo van de lessen.
- Aanpassing van de omgeving: Binnen het bewegingsonderwijs is de fysieke omgeving essentieel. Denk aan het verminderen van prikkels, het creëren van duidelijk afgebakende ruimtes, of het gebruik van hulpmiddelen die de kinderen ondersteunen.
- Gerichte ondersteuning: Aangepaste instructies, gebruik van visuele hulpmiddelen of extra begeleiding kunnen cruciaal zijn om deze kinderen succesvol te laten deelnemen aan bewegingsactiviteiten.
- Betrokkenheid van ouders en verzorgers: Hun inzichten kunnen van onschatbare waarde zijn, vooral als het gaat om het kind buiten de schoolomgeving.
- Continue evaluatie en aanpassing: Het is essentieel om voortdurend de methoden en aanpak te evalueren en indien nodig bij te stellen op basis van de reacties en behoeften van het kind.

In essentie vereisen kinderen met comorbide ADHD en ASS een gedetailleerde en afgestemde aanpak, vooral binnen het bewegingsonderwijs. Door het hanteren van een integrale en inclusieve benadering waarborgen we niet alleen hun deelname, maar optimaliseren we ook hun leerervaring waardoor ze kunnen bloeien en hun volle potentieel kunnen bereiken in elke fysieke activiteit.

Conclusie en samenvatting

Met deze artikelenreeks introduceren we een methodiek om het zichtbare beweeggedrag van kinderen met bewegingsproblematiek nauwkeurig te analyseren. We leveren hiermee een praktisch instrument, gebaseerd op het OPA/CLA-model, een model dat observatie, analyse en actie met elkaar verbindt. Met deze gerichte aanpak kunnen we kinderen, die elk hun eigen unieke bewegingsuitdagingen hebben, effectief ondersteunen. Het MATCH-model is een krachtig hulpmiddel dat concrete strategieën biedt om activiteiten, omgevingsinstructies af te stemmen op de behoeften van deze kinderen. Hiermee begeleiden we ze bij het overwinnen van hun uitdagingen, stimuleren we hun participatie en verhogen we hun welbevinden. Het is tijd om in actie te komen en het potentieel van elk kind volledig te benutten.

Bronnen

Scan of klik [hier](#) naar de bronnen

Contact

M.bergstra@desterkenkijker.nl

Theo@spelenmetgedrag.nl

Margriet Bergstra is een bevoegde docente bewegingsonderwijs en groepsleerkracht in het speciaal onderwijs De Sterrenkijker in Oss

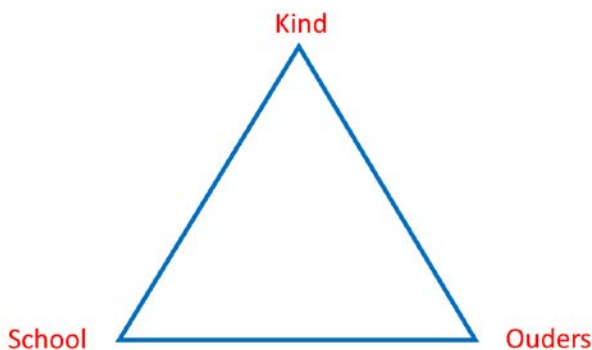
Theo de Groot is werkzaam als opleidingsdocent en externe expert voor diverse hoger onderwijs- en masteropleidingen

Foto

Margriet Bergstra

Kernwoorden

matchen, CLA-model, ADHD/ASS, inclusieve aanpak

Figuur 2 Driehoek ouder – kind – school ©THEMA – spelen met gedrag